

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sermones prestantissimi viri Roberti de Latio: ordinis
Minoru[m] sacre theologie professoris: pontificis
Aquinatis**

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.ccccxiiij. vi. no. Maij.

Feria quinta: de viduitate seruanda: [et] eius laudibus. Sermo. Ij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70607)

conijs quibus sublimatur. Sermo. li.

Ec vidua erat

Et turba ciuitatis multa cum illa: quā cū vidisset dñs mia motus sup illā: dixit illi: Noli flere. Scribuntur hec vba Luc. vii. c. in euangelio hodierno. Illus est pietate multa saluator: noster erga viduam: vnicū filiū suū morte iam extinctū dolēre et amare lugentē. Ipsam quidē vr euāgelica lectio testat: primo cōsolatus est vbi: demū suscitātū filiū ei benigne restituit. Quo exemplo clarescit quāta sit vidualis status gratia quātulve decor: quantū etiā et meritū. Sed quā multi sunt qui ignorāt precū eius: ideo ad instructionē penitentū hodierna die de viduitate cōficiemus sermonē: de quo tria mysteria principalia erūt declaranda.

Primum dicitur obseruationis

Secundū cōmendationis.

Tertium regulationis.

Qualiter post primū maritū melius est tenere et obseruare viduitatē q̄ de nouo nubere: tum ppter iudiciū castitatis: tum ppter signū charitatis: tū etiā ppter beneficiū libertatis. Capm. s.

Primum mysteriū dicit obseruationis. In quo declarandum est quare post primum maritū melius est obseruare et tenere viduitatez q̄ ad secundas nuptias transire. Et assignari possunt tres principales rationes.

Prima est ppter iudiciū castitatis.

Secunda ppter signū charitatis.

Tertia ppter beneficiū libertatis.

Prima ratio est ppter iudiciū castitatis. Quā em̄ mulier nubit toties signum est magne incontinentie. Vñ Hiero. contra Iouinianū refert: q̄ portio minor cū laudaret quedam bene mougerata que secundum acceperat virū: respōdit. Felix et pudica matrona nunq̄ preter semel nubit. Et Valer. li. ij. Que vno fuerāt contente matrimonio corona pudicitie

honorabatur. Verū tamē disputandum est: vtrū secūde nuptie sint licite? Et nō nulli arguūt q̄ nō. Nā Chyso. xxx. q. s. c. hac rōne. ait: Scdā m̄ scily vxorē accipere fm̄ preceptū apli licitū est: fm̄ autē veritatis rōnem vere fornicatio est. Itē ratione videt: q̄ bigamus nō pōt promoueri ad sacros ordines: sed pena nō infligitur nisi p̄ culpa: ergo in bigamia est culpa. Sed in cōtrariū est autouitas Hiero. qui. xxx. q. s. c. aperiant. ait: Apertiar̄ queso aures obrectatores mei et videāt me secundas et tertias nuptias in dño cōcessisse. Et iterū in eodē. c. ait: Nō dāno bigamos: immo nec trigamos: et si dici pōt octagamos. Et Aug. ibidē. c. deus. inq̄: Deus masculū et feminā p̄ pagādī generis causa nuptiali castitate cōiungit: et scdas nuptias q̄ in vno quoq̄ testamēto pmittunt licitas esse mōstrauit. Et idē Aug. exponēs illud apli. qd̄ si dormierit. dicit: Qd̄ si dormierit vir ei? nō dicit primus vel scds vel tertius: nec nobis diffiniendū est qd̄ nō diffinit apls. Vñ nullas debeo dānare nuptias nec eis verēcūdiā inferre numerositate. Rñdēt doc. in. iij. di. xli. scz Richar. Bon. Petr. de palude. Tho. et ceteri: q̄ nō tm̄ scde nuptie sed etiā tertie et q̄rte et plures sunt licite. Rō: q̄ p̄ mortē aliterius cōiugū tollit impedimētū primi matrimonij. Vñ dicit Petrus de palude: q̄ si quis refusataret a mortuis non posset ad vxorē viuētē redire: q̄ nō amplius sua vxor esset: nec ipse vir ei nisi denuo cōtraheret. Propterea dicit apls s. Loz. vii. Si dormierit vir ei? liberata est a lege viri: cui autē vult nubat tm̄ in dño. Beatior tm̄ erit si sic permāserit fm̄ meū cōsiliū. Ad dictū ergo Chyso. respōderi pōt q̄ improptie et largissime fornicationē sumit: scz p̄ naturalis concupiscentie ardore: qui maxime consuevit mouere ad secundas nuptias contrahendas. Ad scdm̄ dō argumētū dicit Bon. q̄ non posse ascendere ad sacros ordines: nō est pena: q̄ etiā nec mutus vel alijs naturaliter impeditus pōt ascen-

Feria. V. post Letare.

dere ad sacros ordines: qđ nō fit ei in penā: sed qz nō est idoneus. Sūt ergo licite secūde nuptie & plures: & nō sunt inhonorabiles. Ideo Hiero. ad Herūtriā inquit: Uide qualia sunt scđa matrimonia q̄ lupanaribus p̄ferunt. Aut em̄. s. apls. s. Loz. vij. Meli⁹ est nubere q̄ vii. Adoleſcētula vidua q̄ p̄tinere nō pōt: maritū pot⁹ accipiat q̄ diabolum. Apl's dō. s. Loz. vij. ait: Dico innuptis & viduis: bonū est illis si sic p̄maritū sicut & ego: qz si nō se p̄tineat nubāt: meli⁹ est em̄ nubere q̄ vii. Et Hiero. in epla ad Herūtriā narrat de quodā romē qui habuerat viginti viros: quas sepelierat. Et de muliere q̄ sepe luerat vigintiduos maritos: q̄ fuerunt copulati matrimonio: & fuit magna expectatio q̄s eoz esseret ad sepulcrū ab alio: & vicit maritus. An̄ Hiero. sequit̄ dī. Obsecro vt illa testimonia nō noueris: q̄bus incōtinētib⁹ & miseris subueni⁹: s; pot⁹ lectites q̄bus pudicitia coronat̄. Facit insup ad viduitatis laudē qz & turtures illā seruant. Qđ Amb. in hexameron ait: Discite mulieres quāta sit viduitatis gratia: q̄ etiā in auib⁹ p̄dicatur. ¶ Scđa ratio quare meli⁹ est obseruare viduitatē q̄ trāfire ad secundas nuptias: est p̄pter charitatē signū vt. s. ostēdat viro: quāta charitate virū defunctū dilexerit. An̄ Vergil. iij. eneidōs. Ille meos prim⁹ q̄ me sibi iunxit amores Abstulit. ille habeat secum: seruetq; sepulcro. Et Hiero. contra Iouinianū scribit: qz cū Valeria negaret se cū virū accēpe: respondit se hoc non posse facere: qz primus adhuc vivebat: q̄ diu em̄ inq̄t vixero: vir me⁹ p̄ amorē viuet in corde meo. Et iterū ibidē recitat: qz dū Martia Latonis nollet itez nubere: & virū defunctū semp lugeret: & interrogata quē diē haberet vltimuz luctus. ait: Quem & vite. ¶ Querere tñ posset hic aliquis: virū secūde nuptie sint sacramētales? Respondet Bon. qz dupliciter est loqui de secūdis nuptijs aut in se: aut in relatiōe ad p̄mas. Si

in se sic. Lū sit ibi cōsensus exp̄ssus inter legitimas p̄sonas: estyricis sacramētum: nec est ibi carnis diuisio: sed diuisio carnis viri & mulieris. Si autē loquar in cōparatione ad p̄cedētes: sic manet in eis sacramēti ratio incōpleta p̄pter carnis diuisiōē: qz in primis carnis suā viuūt cū vno: in secundis cū alio. Et talis diuisio tollit de plenitudine significatiōis. ¶ Tertia rō quare meli⁹ est viduitatē seruare: est p̄pter bñficiū libertatis. Vidua em̄ sua est dñā: & p̄ se viuūt: & si virū accipiat discrimen exponit: vt forte inueniat irosūm hōiōsum & se tribulantē. An̄ Hiero p̄ Iouinianū narrat: qz cū quedā rogat̄ vt secūdo nubere: respōdit se hoc non facere: qz bonū habuerat virū: & si scđū acciperet: aut ille esset bon⁹ aut malus. Si bonus semp esset in timore illū perderet. Si malus semp esset doloz: qz post bonū virū aliū nunq̄ habueret. P̄pter assertiones iā tactas cōligi pōt quāta est p̄eminētia viduitatis. Herūtrū vt predictū est: si que mulieres post viroz mortē voluerint nubere faciāt animo libero. Notādum tñ qz illi que leges dicūt mulierē nō posse nubere infra tēpus luctus. i. vnius anni post mortē viri: vt ps. C. de scđis nuptijs. An̄ per licentiā apli & autoritatē pōt fieri immediate post mores: & infamā nubentis abolet: qz in his seculares leges nō didignātur sacros canones mutari: vt ps. ex. de secūdis nuptijs. c. p̄ illa. & c. cum hm̄ apostolū. ¶ Qualiter cōmēdabilis est viduitas tñ p̄pter diuinā visitationes: tñ p̄pter acceptationē: tum etiā p̄pter diuinā p̄ceptionem. **E**cundū mysterium cōmēdandū de viduitate dicitur cōmēdationis. Oñēditur quātum sit cōmēdabilis triplica ratione. Primo rōne diuine visitationis: Scđo rōne diuine acceptationis. Tertio rōne diuine p̄ceptionis.

A. P. S.

Virum de quod vult

Capitulum

¶ Primo rōne diuine uisitationis: qz de
viduas gratiosissime uisitauit. **Uñ. iij.**
Reg. xvij. **2pe** famis missus est a deo
Delias ad uiduā sareptanā: que postq̄
dedit comedere Helie iuxta v̄bū eius:
hydria farine ei? nō defecit miraculose:
et lechit? olei nō est imminut? oib? illis
dieb?. Et **Judith** p̄ totū habet: q̄grata
fuerit uida illa oipotēti deo: cui tantā
cōtulit gratiā: vt p̄p̄is manib? interfi
ceret **Volosernē** liberaretq; populū ab
impetu et furore illi?. **Luce** **ho. ij. c. d̄r:** q̄
erat anna p̄phetissa uida vsq; ad an
nos. **lxxiij. q̄** uixerat cū viro suo annis
septē a v̄ginitate sua. Et hec nō discede
bat de tēplo: ieiunijs et obsecrationib?
seruiēs deo ac nocte. **Vnic** iesus paruus
lus sicut et **Simeoni** prebuit se vidēdū:
illiq; dignat? est uisitare q̄ cōsuebatur
dñō: et loquebat de illo oibus qui expe
ctabāt redēptionē israel. **Secūdo** di
gnitas viduitatis apparet rōne diuine
acceptationis. **Luce. nāq; xxi.** scribit: quā
tum accepta fuit oblatio vidue paupcu
le. de qua etiā **Diero.** in eplā ad **Julia:**
nū sic loquit: Paupcula uida: que duo
era misit i gazophilatiū: cūctos in obla
tione munerum dei d̄i superasse locuple
tes: que nō p̄dere sui: sed offerētū vos
lūrate pensat. **Tertia** ratio d̄i diuine
preceptionis. Dedit nāq; deus preceptū
oibus regibus: principibus: iudicibus:
et aduocatis: oibusq; hoibus: vt uida
ruy causas tuerent: neq; illas opprime
rent et molestarēt. **Unde** **Esa. s. dñs** ait:
Querite iudiciū subuenite oppresso: iu
dicare pupillo: defendite uiduā. et **Ero.**
xxij. ait: Vidue et pupillo nō nocebitis.
Si leseritis eos uociferabunt ad me: et
ego audis clamorē eorū: et indignabitur
furore meus: pcutiāq; vos gladio et erūt
vros v̄re vidue: et filij vestri pupilli. et
per **Diero. xxi.** Facite iudiciū et iusticiā
et liberate vi oppressum de manu calū
niatoris. **Aduenā** et pupillū et uiduā no
lite cōtristare: neq; opprimatis inique.
et iterū **Diero. v. dñs** de his qui uidas
spemunt et abiciūt sic loquit: Preterie

runt sermones meos pessime. **Causas** vi
due nō iudicauerunt: causas pupilli nō
dixerunt: et iudiciū pauperum non iu
dicauerunt. **Nunquid** super his nō uis
tabo dicit dñs: aut super gēte huiusce
modi non uiscetur anima mea. et **Job**
xxij. ait: Viduas dimiisti vacuas: et las
certos pupilloz cōminuisti. **Piopterea**
circundatus es laqueis et conturbat te
formido subita. **Jacobus** **ho. s. c. ait:** Re
ligio munda et immaculata apud deuz
et patrem hec est: uisitare pupillos et vi
duas in tribulatione eorū. **Sed** hodie
na die nō solum nō uisitantur: quinim
mo vexantur: expoliantur: et turbantur
a multis: rapiunt sua bona: et querunt
iusticiam: nec inueniunt illā. **Et** qd̄ his
deterius est: vltra damnum rerum pari
untur falsas: grauēq; criminationes.
Taceo reliquas molestias que eis infes
runtur. **O** uiduāū persecutores: o lupi
rapientes illarū bona: o crudeles aduo
cati et iudices: o falsi notarij: o iniqui re
stes: quis docebit vos fugere a uentura
ira? **Et** enim pater et dicitis: inter om̄ia
peccata grauiā maximum scelus est op
primere uidas.

¶ **Quid** vidue debēt esse mortificate et alie
ne a cōuersatione hoium: ac deuotioni
seruē: et inuigilantes. **Cap. iij.**

Tertium mysteriū declarādū
de uiduitate d̄i regulationis
In quo scire licet q̄ tres sūt
regule: quas vidue seruare
tenentur.

Prima d̄i mortificationis.

Secūda cōuersationis.

Tertia deuotionis.

¶ **Prima** regula uiduāū d̄i mortifica
tionis. Debent vidue esse mortificate et
castigate ieiunijs: uigilijs: et disciplinis
aliter in eis pudicitia tuta esse nō p̄r.
Uñ **Paulus. s. Tim. v.** Uida que in de
litijs est uiuens mortua est. et **Diero.** in
eplā ad **Furias** ait: O filia si apostolus
corpus suum in seruitutem redegit ne
cum alijs predicaret ipse reprobus effi
ceretur: quomodo tu iuencula adhuc

Feria. VI. post letare.

in feruore inuētut? polita dapib? et vi-
no plena: poteris esse de castitate secu-
ra. hec ille. Reprehensibiles itaq? sunt
vidue ille que ocio vacantes comedūt
et bibūt splēdide: dormiūt satis: poliūt
cutē et ornant: licet se vidualib? induant
et estimētis. **¶** Scda regula viduarū di-
cif puerfationis. Debēt evitare quātū
possunt puerfationē hoim: nō solū se-
culariū: sed etiā sacerdotū et religiofoꝝ:
ac quorūcūq? q? spūalē vitā pfitentur:
qm̄ reuera nihil tā viris q? mulieribus
adeo est periculofum sicut crebra et fre-
quētata etiā sub specie boni puerfatio
et collocutio maxime vbi etas cōsentit
ad vitā. **¶** Dinc Hieronym? ad Nepotia-
nū ait: Matrē ita tu vide: ne p illā vi-
dere cogaris quaz vult? ita cordi inhe-
reat et tacitū viuat sub pectore: repulnus.
¶ Et Job. baptista sanctā matrē habuit
pōntificq? filius erat et tū nec matris
affectu nec patris opib? vincebat: vt i
domo parētū cū periculo viueret casti-
tat? hec ille. **¶** Et. xxix. di. c. hospitoliū.
Hospitoliū tuū aut raro aut nūq? mu-
lierū pedes terāt: q? nō pōt toto corde
habitare cū deo: q? femiārū accessib? co-
pulat. Si igit periculofum est viris vo-
lentib? seruire deo: cū mulierib? puer-
fari: quāto magis et mulierib? ipsis que
debilis sunt animi: inferioriq? natu-
re. Debent enim vidue cauere oēs ma-
las suspitōdes. **¶** Dinc Hieronymus ad
Saluinā. Caueto oēs suspitōdes et qe-
quid rōnabiliter fingi pōt: ne fingatur
ante deuta. Debent adhuc viduelib? ter
inhabitare domū: audireq? Hiero.
di. ad Eustochiū. Rarus tibi sit egres-
sus in publicū m̄fes tibi q̄rant in cubi-
culo. Et nō tm̄ viroz: s? et matronarum
nō frequētare domos: cui? Hiero. dicat
itez ad Eustochiū: Nolo habeas cōso-
tiū matronarū: nolo ad nobilium acce-
das domos: nolo te frequenter videri:
vt cōtemnas qd esse noluiti. Cur facis
iniuriā viro tuo? Ad hoīs coniugē dei
sponsa quid pperas? Disce in hac par-
te sanctam superbiā. Scito te illis esse

meliorē. hec ille. **¶** Tertia regula viduarū
d? deuotiōis. Debēt itaq? esse deus
te timentes: diligētes: desiderantes: et
colentes deū. **¶** Unde et ap̄s. j. Timoth. v.
ait: Si quā vidua filios aut nepotes
habet: discat pmo domū suā regere: et
mutuā vicē reddere parentibus. **¶** Hoc
em̄ acceptū est coram deo. Que autem
vere vidua est et desolata: speret in deū
et inket obsecrationibus et orationibus
die ac nocte. **¶** Vniūsmodi viduis cōpa-
titur deus easq? cōsolatur tribuens in
hoc seculo suam gratiam: et in futuro
sempiternam gloriā: in qua viuere re-
gnat deus per infinita seculorum secu-
la. Amen.

¶ Feria sexta post letare: de diuinitate
dñi nostri iesu xp̄i: q? ly verus fuerit hō:
fuit etiā verus deus eiusdem cū patre et
sp̄itus sancto nature. **Sermo. iij.**

Nes xps fili-
us dei viui q? in hunc mū-
dum venisti. Scribūt
hec verba Joban. ij. et in
euāgelio hodierno. **¶** Deni-
detur tam a gētibus q? a iudeis immu-
culata fides nostra: qm̄ predicat cōfite-
tur et adorat xpm̄ crucifixū tanq? verus
deum dominatōrē celi et terre. **¶** **¶** **¶**
men veritas ista tā multipliciter est de-
clarata vt amplius merito negari non
possit. **¶** Ad cōfusiōnē tñ omniū eorū qui
contrarium tenēt: asserūtq? xpm̄ purus
hoim fuisse: nō deū: in presenti sermo-
ne curabimus ostēdere q? xps est verus
dei fili? ab eterno a patre genitus eū-
dem cū patre et sp̄itus sancto substanti-
siue nature. **¶** Et diffuse de sua bonitate
loquemur. **¶** Illā cōfitebat deuotissimā
Marta cū dicebat verba premissa in
themate: quare cū oibus veritas eluce-
scat q? filius virginis qui pro nobis in
cruce pepēdit fuerit deus verus: diuini-
tatem eius tripliciter insinuabimus.

¶ Pmo autoutate.
¶ Secūdo experimēto.
¶ Tertio ratione.